

Møre og Romsdal MDG

Valgprogram 2023 - 2027

Innhold

Det gode grønne liv i Møre og Romsdal	3
Klima og miljø	5
Næringsliv	6
Landbruk	8
Grønn mobilitet og samferdsel	9
Utdanning	10
Kultur	11
Energi	12

Det gode grønne liv i Møre og Romsdal

Solidaritet med alle mennesker, dyr, natur og framtidige generasjoner er kjernen i Miljøpartiet De Grønnes politikk. Den internasjonale, grønne bevegelsen, som vi er del av, er bygget på respekt for liv, mangfold og demokrati, likestilling, frihet og ansvar.

De Grønne lager politikk basert på erkjennelsen av at vi alle er avhengige av naturens mangfold av liv. Vi vil med skaperkraft, viljestyrke, og optimisme ta vare på og forbedre livsgrunnlaget for alle, for alltid.

Vi ønsker å skape et levende og hjertevarmt samfunn hvor alle kan leve gode liv og hvor hver generasjon etterlater fylkets byer, bygder og naturområder i bedre tilstand til neste generasjon. Et samfunn hvor vi tar vare på hverandre og våre medskapninger, og skaper en fremtid vi kan glede oss til.

Friheten, tryggheten og samholdet i verden trues av klimaendringer, miljødeleggelser og tap av plante- og dyreliv. Disse verdiene trues også av globalisering, kortsiktig profitt og økende forskjeller.

Løsninger krever grønn politikk – og politikere som forstår at en bedre verden er mulig. Det krever at vi våger å tenke nytt, tar fagkunnskap på alvor, og samarbeider på tvers av grenser.

I generasjoner har vi som bor i Møre og Romsdal vært oppfinnsomme og driftige. En entreprenørånd, en tilpasningsdyktighet og en nysomhet som også kan skape fremtidas løsninger. MDG Møre og Romsdal vil skape gode vilkår for at det lokale næringslivet skal fortsette i samme ånd.

Møre og Romsdal har som mål å bli et fossilfritt og bærekraftig foregangsfylke. Vi kan gjøre det lett å ta miljøvennlige valg i hverdagen. Vi kan skape en framtid med trygge og bærekraftige jobber. Vi kan utjevne forskjeller, utrydde fattigdom og løfte de mest sårbare. Vi kan forebygge hatkriminalitet og diskriminering av minoriteter på tvers av kjønn og seksuell orientering, og på tvers av etnisitet og funksjonsevne.

Vi kan produsere et stort mangfold av lokal, sunn og bærekraftig mat,

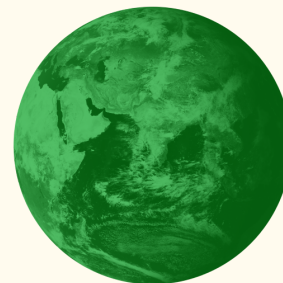
samtidig som vi tar bedre vare på dyra. Vi kan leve gode liv og redusere forbruket til et nivå som naturen tåler. Vi kan stresse ned, jobbe litt mindre, og få mer tid til familie og venner, kultur, matauk, friluftsliv og frivillighet.

Vi i MDG tror ikke at vi har alle svarene - vi er opptatt av at vi som samfunn kan komme sammen og finne løsninger som gir oss og våre barn en mest mulig trygg og vakker framtid. Dette programmet viser hva vi ønsker for Møre og Romsdal – godt valg!

Klima og miljø

Dagens forbrukersamfunn er basert på økonomisk vekst, der enorme forbruk av naturressurser og fossile energikilder fører til klimaendringer og tap av natur og biomangfold. Vi har et lite tidsvindu igjen til å snu feil utvikling før endringene blir uopprettelige og uforutsigbare. Vi kan få til dette, men da må all politikk trekke i samme retning og være i tråd med FNs bærekraftsmål og Parisavtalen.

Fylkeskommunen har laget en ambisiøs strategi for miljø, klima og energi, med mål om at fylket skal lykkes med det grønne skiftet og overgangen til bruk av fornybar energi, og til et samfunn som er godt rusta for klimaendringer – som mer ekstremvær. Vi ønsker at fylkeskommunen skal være en bærekraftsressurs for kommunene, slik at det samme arbeidet ikke må gjøres flere ganger.

Miljøpartiet De Grønne i Møre og Romsdal vil:

- Arbeide for at Møre og Romsdal skal verne 30% av all natur på land og i elver, innsjøer, fjorder og hav innen 2030, i tråd med FNs naturavtale
- Etablere en forpliktende og ambisiøs klimaplan med klimaregnskap og -budsjett for Møre og Romsdal, med mål om å kutte utslippene fra fylkeskommunens drift med 80 prosent fra 1990-nivå innen 2030
- Utarbeide en plan for tilpasning av infrastruktur og beredskap for å håndtere klimaendringer
- Ha klimaregnskap i alle store byggeprosjekt
- I større grad bruke eksisterende bygg som alternativ til nybygg
- Innføre arealregnskap med en nullvisjon for nedbygging av uberørt natur og dyrket mark. Alle fylkeskommunale byggeprosjekt skal ha arealregnskap og fylkeskommunen skal aktivt jobbe sammen med kommunene for å nå samme visjon.
- Legge arealnøytralitet til grunn i naturforvaltningen og samfunnsutviklinga. Med det mener vi at ved enhver utbygging skal det samtidig restaureres et tilsvarende areal av allerede påvirket natur
- At fylkeskommunen bruker innsigelsesretten for å sikre arealnøytralitet
- Utarbeide en plan for naturmangfold
- Bygge alle nye fylkeskommunale bygninger som plusshus, blant annet ved bruk av solenergi, geotermisk energi, solfangere og høy miljøsertifisering av bygg
- Innføre strenge miljø- og klimakrav for offentlige innkjøp og investeringer, der etikk, klima og miljø blir vektet høyt
- Jobbe for at det i fylkeskommunale kantiner og tilstelninger alltid tilbys et fullverdig vegetarisk alternativ
- Videreføre og styrke sterke regionale kompetansesentra på klima og miljø

- Føre en langt mer aktiv politikk for å ta vare på artsrikt kulturlandskap, som slåtteeenger og beitemarker
- Legge til rette for stedegne arter av insekter og for et generelt økt arts mangfold både i landbruksområder og i byer, gjennom for eksempel blomsterenger i åkerkanter og offentlige steder
- Koordinere slåttetidspunkt langs fylkeskommunale veier slik at insektbestander bevares og frøsetting av fremmedarter hemmes
- Utarbeide en plan for å redusere lysforurensning fra fylkeskommunal virksomhet
- Legge til rette for mindre og utslippsfri cruisetrafikk, og kreve dette fra 2030
- Redusere utslipp fra landbruket
- Styrke lovgivningen for oppdrettsnæringen og fylket sitt ansvar for å følge opp
- Styrke NVE sitt forvaltningsansvar for våre vannressurser
- At fylkeskommunen skal stille klare og ambisiøse klimakrav knyttet til produksjon, transport, og emballasje og avfallshåndtering i sine innkjøp, og sørge for at klimakravene vektles så høyt i anbudsprosessene at det har praktisk betydning for valg av leverandør.
- At fylkeskommunale matinnkjøp bør i størst mulig grad styrke lokal matproduksjon og bidra til å bygge opp lokale matsystemer til glede for alle.

Næringsliv

Framtidas næringsliv må baseres på fornybar energi og fornybare ressurser, og bidra positivt til bevaring og oppbygging av samfunn og natur både her hos oss og internasjonalt. Vi må gå frå en «lag, bruk og så kast»-økonomi, som utarmer livsgrunnlaget på jorda og produserer enorme mengder avfall, til en sirkulær økonomi som dekker våre reelle behov.

Det som fortsatt skal produseres må være kvalitetsprodukter som kan gjenbrukes, repareres og resirkuleres. Produksjonen må være energieffektiv og ta mer i bruk lokale ressurser. Dette betyr at svært mye av dagens næringsliv må omstille seg, men det betyr også nye muligheter for bedrifter, forskere, gründere, håndverkere, teknologer, og andre som skal gi oss de neste tiårs produkter og tjenester.

Vi trenger alle mat på bordet, og sikkerhet for at vi får det også i framtida. Vi trenger jordbruk, havbruk og fiske som leverer variert kvalitetsmat og som drives etter bærekraftige og økologiske prinsipper. Vi trenger produsenter av sko, klær og gode og varme hus. Vi trenger en fungerende stat, fylkeskommuner og

kommuner som gir trygghet og gode offentlige tjenester innen kommunikasjon, helse og utdanning.

Norge er rikt på fornybare ressurser og vi kan i stor grad være selvforsynte med mat og materialer, men vi trenger også å drive handel og kunnskaps- og kulturutveksling med andre land.

Tilgjengelige arbeidsplasser gir bo- og blilyst og er viktige for lokalsamfunn i fylket. Med digitaliseringen har det blitt fleksibelt hvor man jobber. I natur- og kulturlandskapsperlen Møre og Romsdal må vi skaffe flere kontorplasser og et godt og tilgjengelig internett. Vi skal også bruke turisme til å styrke naturens og landskapets rolle i fylket.

MDG ønsker å legge til rette for næringsutvikling i hele fylket basert på de ulike regionenes særegne potensiale, kultur, kompetanse, og ressurser. Møre og Romsdal har tidligere mestret store samfunnsendringer, og har i dag et sterkt næringsliv og gode forsknings- og utdanningsinstitusjoner som må rustes til nye utfordringer. Fylkeskommunen må sørge for kunnskapsdeling og gjøre det enkelt å få tak i kunnskapen som næringslivet trenger.

Miljøpartiet De Grønne i Møre og Romsdal vil:

- Arbeide for at næringslivet i Møre og Romsdal oppnår en god og konkurransedyktig posisjon i den nye sirkulære økonomien. Med en sirkulær økonomi mener vi at produktene varer så lenge som mulig, kan gjenbrukes, repareres, oppgraderes, og resirkuleres.
- Strategisk bruke mulighetene i det digitale skiftet til å øke distriktenes konkurransevne og attraktivitet.
- Støtte oppretting av kontorfellesskap i distrikta.
- Sikre at alle husholdninger, bedrifter og offentlige kontorer i fylket skal ha tilgang til bredbånd med en hastighet på minimum 1 GB/s i løpet av perioden
- Stimulere til mer bærekraftig turisme.
- Øke den lokale kystfiskeflåten andel av kvotene og hindre at fiskeressursene gjennom kvotekjøp havner hos investorer
- Arbeide for at flere driver økologisk havbruk
- At en bestemt del av midlene fra Havbruksfondet blir øremerket forskning for en mer bærekraftig næring
- Bedre vilkårene til fiskere som ønsker å selge fra eget produksjonssted

Landbruk

I en verden med klimaendringer, befolkningsvekst og økende press på naturressurser, gir et jordbruk basert på norske ressurser trygg og sikker mat nå og i framtida. Landbruk er en viktig næring for Møre og Romsdal, men også en næring med store utfordringer. I store deler av fylket gror matjord og utmark igjen, jordvernet er på vikende front, og antallet nedlagte gårder øker fortsatt.

Vi vil arbeide for at tilskuddene til landbruket blir lagt om til å støtte en bærekraftig utvikling som øker selvforsyningen, gir flere økologiske bruk, tar vare på natur og kulturlandskap og gir både små og store produsenter et verdig liv. Vi vil jobbe for bedre dyrevelferd, for jordvern, for variert lokal matproduksjon og for lokal kvalitetsmat.

Miljøpartiet De Grønne i Møre og Romsdal vil:

- Øke selvberginga
- Arbeide for å sikre bøndene gode rammevilkår gjennom stimuleringsordninger
- Styrke lokale matprodusenter og foredlingsvirksomheter og bedre distribusjonen av lokal mat
- Øke satsinga på produksjon og omsetning av småskala grønnsaker
- Støtte og planlegge for urbant landbruk, andelslandbruk, besøksgårder og seterdrift, matkultursentre, og markedsføring av lokalmat – gjerne i samarbeid med bønder
- Støtte opp om lokal bær-, frukt og grønnsaksproduksjon gjennom etableringstilskudd og opplæringstilbud til etablering av markedshager, andelsjordbruk og parseller
- Arbeide for at flere driver økologisk jordbruk
- Bedre vilkårene til bønder som ønsker å selge fra eget produksjonssted
- Redusere bruken av kraftfôr
- Sikre at fylkeskommunen vektlegger dyrevelferd ved offentlige anskaffelser ved kun å kjøpe animalske produkter fra norske dyrehold med særlig fokus på dyrevelferd
- Stanse nedbygging av matjorda

Grønn mobilitet og samferdsel

Møre og Romsdal er et stort fylke hvor folk bor spredt i små og større tettsteder, med mange fjorder og fjell som gjør vegutbygging dyrt og vanskelig. MDG ønsker å bygge et fylke med levende lokalsamfunn der behovet for privatbil ikke er like stort som i dag, blant annet gjennom digitale løsninger, flere kollektive alternativ og universell utforming.

Vi ønsker å prioritere opprustning av eksisterende veier, bygging av flere sykkelveier, og økt kapasitet på båt- og busstilbudet, istedenfor dyre og forurensende fjordkryssinger og kapasitetsøkende veiprojekt. Vi ønsker å elektrifisere mer av den kollektive transporten, spesielt på sjøen. Nasjonalt ønsker MDG å innføre et månedskort til 499 kr for kollektivreiser over hele landet.

Miljøpartiet De Grønne i Møre og Romsdal vil:

- Styrke kollektivtilbudet i Møre og Romsdal
- Videreutvikle fleksible kollektivløsninger i distriktene, for eksempel bestillingsbuss
- Ha flere busser med lav- eller nullutslipp
- Inkludere studenter i Fram Ung
- Jobbe for bedre universell utforming på kollektivtilbudet, spesielt i distrikta
- Jobbe for større digital brukervennlighet i kollektivtrafikken
- Legge bedre til rette for bruk av samkjøringsapp og bildeling
- Sørge for et bedre kollektivtilbud til de store byene – Oslo, Bergen og Trondheim
- Jobbe for nattog mellom Romsdal og Oslo
- Full-elektrifisere fergetilbudet og hurtigbåttilbudet
- Satse på nye sykkelveier i by og bygd
- Gjøre det enklere å gå og sykle til skolen
- At alle fjordkryssinger skal være tilrettelagt for syklende og gående
- Øke tryggheten og vedlikeholdet på veiene
- Bygge ut nok ladepunkter for el-bil
- Jobbe for bymiljøpakker som gjør det lettere å leve klimavennlig og sunt i et bovennlig miljø
- Bare gå inn for nye veiprojekter med stor samfunnsnytte og minimale negative konsekvenser for mennesker, dyreliv, natur og miljø
- Si nei til Møreaksen
- Støtte opp om Stad skipstunnel og utvikle havner og godsterminaler i området

Utdanning

Fylkeskommunene har ansvar for all videregående opplæring i Norge. Møre og Romsdal trenger ny kunnskap og kompetanse for å utvikle et samfunn og næringsliv som ikke overbelaster planeten som i dag, men som respekterer naturens tålegrenser og beriker våre økosystemer.

MDG ønsker å ta vare på og styrke både den videregående skolen og høyere fagutdanning i Møre og Romsdal. For å møte framtidens behov for praktisk kunnskap, skaperevne og ferdigheter ønsker vi en større satsing på yrkesfag og læreplasser.

Miljøpartiet De Grønne i Møre og Romsdal vil:

- Stimulere til utdanning og forskning innenfor bærekraftig samfunnsutvikling og grønn omstilling ved alle de høyere utdanningsinstitusjonene i fylket
- Opprette en studiespesialiserende linje med særskilt fokus på bærekraftig utvikling på en av fylkets videregående skoler
- Opprettholde en desentralisert videregående skolestruktur, men prioritere samarbeid mellom skoler og kvalitet på studietilbudet
- Prioritere og styrke yrkesfaglige linjer på videregående skoler
- Sikre alle yrkesfagelever læreplass og oppfølging frem til fagbrev
- Sikre at alle videregående skoler har et lavterskeltilbud med psykolog, helsesykepleier eller andre fagfolk med relevant psykososial kompetanse
- Styrke det nynorske skriftspråket i skolen
- Opprettholde en faglig og økonomisk forsvarlig videregående skole som følger de behovene næringslivet har for ny arbeidskraft
- Styrke fylkeskommunen si rolle som kompetansepolitisk aktør innfor høgare utdanning.

Kultur

Møre og Romsdal MDG ønsker et mangfoldig kulturliv i fylket, med kulturinstitusjoner som sikrer både kulturarv og utvikling av nyskapende kunst. Vi vil legge til rette for et rikt frivillig organisasjonsliv, og stimulere til integrering og inkludering. Møre og Romsdal er et fylke med et variert kulturliv og godt etablerte festivaler og kulturinstitusjoner. Vi vil derfor jobbe for å sikre fortsatt stabil finansiering og en videreutvikling av kulturlivet.

Miljøpartiet De Grønne i Møre og Romsdal vil:

- Støtte opp om musikkverksted, utstillinger, temasamlinger, foredrag, konserter og andre kulturarrangement
- Lage arenaer for uavhengige musikere, forfattere og kunstnere, og de som ikke driver med organisert idrett, som e-sportsutøvere, skatere og ekstremспортutøvere
- Sikre og videreutvikle tilbudet innenfor Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken
- Fremme og støtte mangfold, ved å inkludere og integrere, både i og gjennom idretts-, kultur- og fritidsaktiviteter. Herunder også breddeidrett
- Sikre personer med funksjonsnedsettelser tilgang til kulturlivet, både som utøvere og brukere
- Støtte festivaler og arrangementer som arbeider for LHBT+ rettigheter og skeiv kultur
- At gatekunstnere bør tilbys bruk av passende arealer i det offentlige rom
- Sikre stabilitet for museer og andre kulturinstitusjoner i fylket
- At samarbeid og faglig tyngde må stå sentralt i museumspolitikken
- At bibliotekene styrkes som arenaer for lokal samfunnsdebatt
- Gjennomføre prøveordninger for utlån av symaskiner, el-sykler og annet gjennom bibliotekene i fylket
- At viktige nasjonale og regionale kulturminner sikres for framtida, inkludert spor etter samisk naturbruk og kultur på Nordmøre

Energi

MDG ønsker et samfunn hvor vi får dekket våre behov med lavere energiforbruk og langt mindre konsum av naturressurser. Norge har stor tilgang på allerede utbygd vannkraft og vindkraft. Opprusting av vannkraftanlegg, energisparing og energieffektivisering vil også gi mer energi. MDG ønsker å legge til rette for utbygging av mer fornybar strømproduksjon der det er miljømessig forsvarlig.

Vi vil bruke føre-var-prinsippet og alltid vurdere naturmangfold, kostnad og eventuelle konflikter med andre næringer før utbygging.

Miljøpartiet De Grønne i Møre og Romsdal vil:

- Ha streng håndheving av føre-var-prinsippet ved all energiutbygging. Det skal tas hensyn til naturmangfold, landskap, kulturminner, friluftsliv og tradisjonelle næringer
- Energieffektivisere fylkeskommunale bygg
- Legge til rette for utbygging av solenergi på fylkeskommunale bygg
- Legge til rette for økt produksjon av fornybar energi der dette er miljømessig forsvarlig, og jobbe for bedre overføringskapasitet i kraftnettet
- Satse på forskning og utvikling av fornybare energikilder i fylket i samarbeid med lokale forskningsressurser og institusjoner
- Si nei til vindkraft på land som er i konflikt med natur- og urfolks interesser, og nei til kraftutbygging i vernede vassdrag
- At fylket legger til rette for realisering av havvindprosjekter der det er miljømessig forsvarlig
- Arbeide for at bioavfall fra havbruk og landbruk skal resirkuleres eller nyttes til bioenergi

